

Patent

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิทธิบัตร (Patent)

ศาลทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศกลาง

โทร. 0 2141 1910

E-mail: ipitc@coj.go.th

สิทธิบัตร (Patent) หมายถึง หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด สิทธิบัตรเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบ เพื่อให้ได้สิ่งของ เครื่องใช้ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การประดิษฐ์เครื่องยนต์ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือการออกแบบยานยนต์ประเภทต่างๆ ขวดบรรจุเครื่องดื่ม เครื่องมือเครื่องใช้ภายในบ้าน หรือการออกแบบลวดลายบนภาชนะหรือสินค้า เพื่อให้แตกต่างจากผู้อื่น เป็นต้น

การประดิษฐ์ (Invention) หมายถึง การคิดค้นหรือคิดทำขึ้น อันเป็นผลให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธีใดชิ้นใหม่ หรือการกระทำใดๆ ที่ทำให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธี

การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Industrial Design) หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับการผลิตเชิงอุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรมได้

ประเภทของสิทธิบัตร รูปแบบหรือประเภทของสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 จะมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ หมายถึง การคิดค้นเกี่ยวกับ กลไก โครงสร้าง ส่วนประกอบของสิ่งของเครื่องใช้ เช่น กลไกการทำงานของโทรศัพท์เคลื่อนที่ กลไกของเครื่องยนต์ สูตรยาวิชาโรค เป็นต้น หรือการคิดค้นกรรมวิธีในการผลิตสิ่งของ เช่น วิธีการในการผลิตสินค้า วิธีการในการเก็บรักษาพืชผักผลไม้ไม่ให้เน่าเสียเร็วเกินไป เป็นต้น

2. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การออกแบบรูปร่าง ลวดลาย หรือสีสินค้า ที่มองเห็นได้จากภายนอก เช่น การออกแบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ รถจักรยานยนต์ รถยนต์ แก้วน้ำให้มีรูปร่างเหมือนรองเท้า เป็นต้น

3. อนุสิทธิบัตร (Petty Patent) เป็นการให้ความคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์คิดค้น เช่นเดียวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ แต่แตกต่างกันตรงที่ การประดิษฐ์ที่จะขอรับอนุสิทธิบัตร เป็นการประดิษฐ์ที่มีการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย และมีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น

เงื่อนไขในการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรการ

ประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ กฎหมายกำหนดว่า จะต้องมิคุณสมบัติครบ ทั้ง 3 อย่าง ดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือขายมาก่อน หรือยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ใดๆ ในทีวี หรือในวิทยุมาก่อน

2. มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น คือ ไม่เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถทำได้ง่าย โดยผู้มีความรู้ในระดับธรรมดา หรืออาจพูดได้ว่า มีการแก้ไข ปัญหาทางเทคนิคของสิ่งประดิษฐ์ที่มีมาก่อน และ

3. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมได้

การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้กฎหมายกำหนดว่า จะต้อง มิคุณสมบัติครบทั้ง 2 อย่าง ดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือขายมาก่อน หรือยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ ใดๆ ในทีวี หรือวิทยุมาก่อน และ

2. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรมได้

การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรไม่ได้

1. จุลชีพและส่วนประกอบใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช เช่น แบคทีเรียที่มีอยู่ตามธรรมชาติ, พืชสมุนไพร, ยารักษาโรคที่สกัดจากสมุนไพร เป็นต้น

2. กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เช่น สูตรคูณ เป็นต้น

3. ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4. วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคนุษย์หรือสัตว์

5. การประดิษฐ์ ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดี อนามัย หรือ สวัสดิภาพของประชาชน เช่น การคิดสูตรยาบ้า เป็นต้น

เงื่อนไขในการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ กฎหมายกำหนดว่า จะต้องมิคุณสมบัติครบทั้ง 2 อย่าง ดังต่อไปนี้

1. เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยมีหรือขายมาก่อน หรือยังไม่เคยเปิดเผยในเอกสาร สิ่งพิมพ์ใดๆ ในทีวี หรือในวิทยุมาก่อน และ

2. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หรือหัตถกรรมได้

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรไม่ได้ แบบผลิตภัณฑ์ที่ขัด ต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน

การขอรับความคุ้มครอง

สามารถขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร อย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ แต่จะขอความคุ้มครองทั้งสองอย่างพร้อมกันไม่ได้

อายุสิทธิบัตร

- สิทธิบัตรการประดิษฐ์ มีอายุความคุ้มครอง 20 ปี นับจากวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

- สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีอายุความคุ้มครอง 10 ปี นับจาก วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

อายุอนุสิทธิบัตร

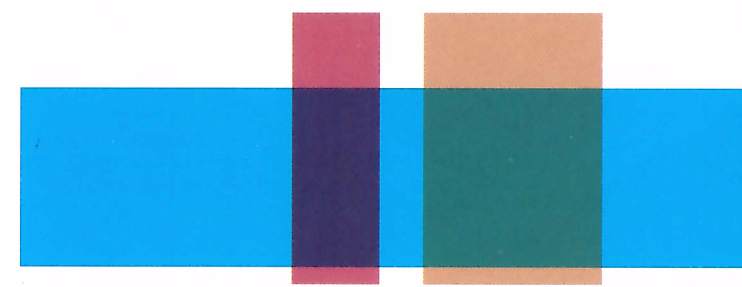
- อนุสิทธิบัตรการประดิษฐ์ มีอายุความคุ้มครอง 6 ปี นับจากวันยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตร สามารถต่ออายุได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ปี รวมเป็น 10 ปี

ประโยชน์ของสิทธิบัตร

ประโยชน์ของสิทธิบัตรที่มีต่อประเทศไทยเอกสารสิทธิบัตร นานาชาติเป็นแหล่งรวมผลงานการประดิษฐ์คิดค้นทั่วโลกที่สำคัญที่สุด โดยเปิดเผยวิธีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมทุกชนิดทุกสาขาทั่วโลก เมื่อ สิทธิบัตรให้ความคุ้มครองเฉพาะในประเทศที่ได้รับการจดทะเบียนไว้ เท่านั้น ผู้ประกอบการในประเทศไทยสามารถนำเทคโนโลยีที่ไม่ได้ยื่น ขอรับสิทธิบัตรไว้ในประเทศไทยมาใช้ผลิตสินค้าจำหน่ายในประเทศ ได้ สามารถผลิตหรือส่งออกจำหน่ายในประเทศที่ไม่ได้จดทะเบียน สิทธิบัตรในเรื่องนั้น ๆ หรือนำมาใช้เป็นฐานความรู้ในการวิจัยพัฒนา และต่อยอดต่อไปได้

สิทธิบัตรในต่างประเทศ

กฎหมายสิทธิบัตรที่เป็นลายลักษณ์อักษรฉบับแรกของโลก คือกฎหมายของสาธารณรัฐเวนิส หรือปัจจุบันเป็นที่ตั้งของเมืองเวนิส ประเทศอิตาลี ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2017 สิทธิบัตรในต่างประเทศจะ เป็นใช้อ้างอิงสำหรับการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรที่ยื่นในประเทศไทย โดยจะตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิบัตรที่มีการจดทะเบียนจากหน่วยงาน สำคัญทั่วโลก เช่น สำนักสิทธิบัตรยุโรป สำนักสิทธิบัตรอเมริกา สำนักสิทธิ บัตรออสเตรเลีย และสำนักสิทธิบัตรประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ปัจจุบันระบบ สิทธิบัตรของประเทศญี่ปุ่นเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในโลก

ศูนย์เผยแพร่นวัตกรรมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

และการค้าระหว่างประเทศ

(Global IP&IT Law Center)

เรียนร้อยโดย นายณนพ บุณยธร

ผู้อำนวยการสถาบันและประเทศสัมพันธ์

